

Şubat 2015 • Sayı: 98 • 4 TL

Meraklı Minik

Erken Çocukluk Dönemi İçin Aylık Bilim Dergisi

Sakarmeke Benim Adım

Derginizle birlikte...

Sukuşları Dominosu • Sukuşları Eşleme Kartları

Sakarmeke Posterleri • Sakarmeke Maskesi • Rengârenk Çıkartmalar

3+ yaş

Meraklı Minik

Sevgili Okurlarımız,

Bu sayımızda sizleri sakarmekelerle tanıştıyoruz. Sakarmekeler, ülkemizde en çok görülen sokuşlarından biri. Onlara neredeyse tüm göllerimizde rastlayabilirsiniz. Üstelik iyi bir gözlemciyseniz, dergimizde yer verdiğimiz diğer sokuşlarını da görmeniz olası. Çünkü hepsi de kış aylarında ya da her mevsimde bizim göllerimizde görülebilen sokuşları. Sokuşlarının çizimleriyle hazırladığımız sokuşu dominosuyla ve fotoğraflarıyla hazırladığımız sokuşu eşleştirme kartlarıyla keyifli vakit geçireceğinizi düşünüyoruz. Dergimizde bu sokuşlarının nasıl beslendiğine ve farklı özelliklerine değindiğimiz yazılarımız ve etkinliklerimiz de var. Kuş araştırmalarına ve tam da yeni sayımızı hazırladığımız günlerde yapılan Kış Ortası Sokuşu Sayımları'na yer vermeyi de unutmadık.

Hepinize doğada yeni keşifler yapacağınız, bol kuşlu günler diliyoruz.

Meltem Yenal Coşkun

"Benim manevi mirasım ilim ve aklıdır"
Mustafa Kemal Atatürk

Sahibi

TÜBİTAK Adına Başkan
Prof. Dr. Yücel Altunbaşak

Genel Yayın Yönetmeni Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Duran Akca
duran.akca@tubitak.gov.tr

Yayın Yönetmeni

Meltem Yenal Coşkun
meltem.coskun@tubitak.gov.tr

Yayın Danışma Kurulu

Prof. Dr. Erol Arcaklıoğlu
Prof. Dr. Meryem Beklioğlu
Prof. Dr. Ş. Şebnem Ellialtıoğlu
Doç. Dr. Hatice Zeynep İnan
Doç. Dr. Serap Tıraş Teber
Yrd. Doç. Dr. Naz Börekçi
Dr. Ahmet Uludağ

Editör

Aslı Zülal
asli.zulal@tubitak.gov.tr

Redaksiyon

Özlem Özbal
ozlem.ozbal@tubitak.gov.tr

Araştırma ve Yazı Grubu

Bilge Nur Karagöz
bilge.karagoz@tubitak.gov.tr
Yasemin Şahin
yasemin.sahin@tubitak.gov.tr

Grafik Tasarım

Fulya Koçak
fulya.kocak@tubitak.gov.tr

Çizer

Pınar Büyükgürdal
pinar.buyukgural@tubitak.gov.tr

İdari Hizmetler

Yeşim Doğru
yesim.dogru@tubitak.gov.tr

Mali Yönetmen

Kemal Tan
kemal.tan@tubitak.gov.tr

İletişim Bilgileri

Meraklı Minik Dergisi
Akay Caddesi No: 6
06420 Bakanlıklar /Ankara
Tel (312) 298 95 61 (Yazı İşleri)
Faks (312) 427 66 77 (Yazı İşleri)
İnternet www.merakliminik.tubitak.gov.tr
e-posta merakli.minik@tubitak.gov.tr

Abone İlişkileri

abone@tubitak.gov.tr
Tel (312) 222 83 99

ISSN 977-1307-1998

Fiyatı 4 TL

Baskı

PROMAT Basım Yayın San. ve
Tic. A.Ş.
http://www.promat.com.tr/
Tel (212) 622 63 63

Baskı Tarihi: 28.01.2015

Dağıtım

Turkuvaz Dağıtım Pazarlama A.Ş.
http://www.tdp.com.tr

HER AYIN 1'İNDE ÇIKAR

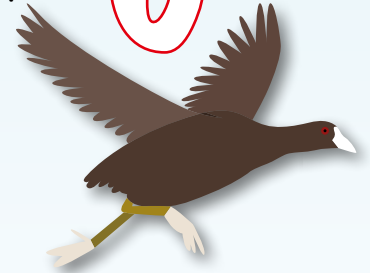
İçindekiler

2

- 2 Sakarmeke Benim Adım...
- 6 Sakarmekeler Nerede?
- 8 Kuş Araştırmacıları İşbaşında
- 12 Sen de Kış Ortası Sukuşu Sayımı'na Katıl
- 14 Yavru Kuşlar İçin Yemek Zamanı!
- 16 Baba Sakarmeke Yavrularını Besliyor
- 18 Gala Gölü'ndeki Yavru Kuşlar
- 20 Göl Kıyısındaki Ayak İzleri
- 22 Çeşit Çeşit Ayak Var!
- 25 Hangi Ayak Hangi Hayvanın?
- 26 Çok Merak Ediyorum
- 28 Haydi Mutfığa
- 30 Küçük Eller İşbaşında
- 32 Kitap... Oyun... Öneri...

6

25

Sakarmeke Benim Adım...

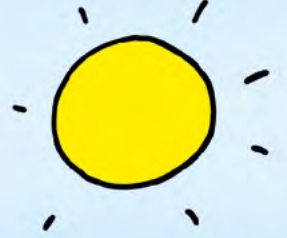
Sakarmeke benim adım,
Çok derin olmayan göllerde yaşarım.

Kocamandır ayaklarım,
Bembeyazdır gagam ve alnım.

Siyahtır geri kalan her yerim,
Ama kıpkırmızıdır gözlerim.

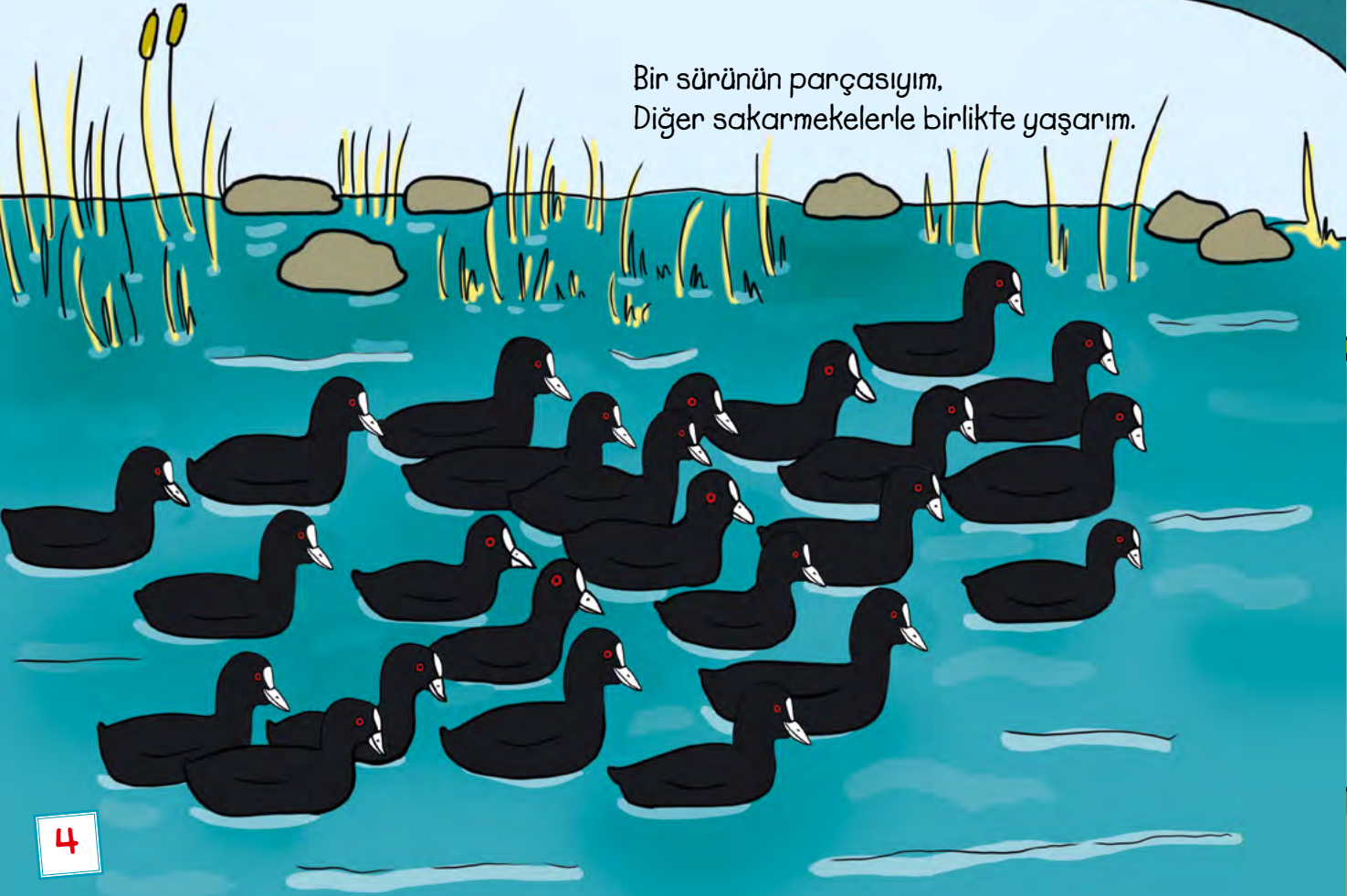
Yuvamı sazlıklara yaparım,
Bu yuvada yavrularıma bakarım.

İşte yumurtadan çıkmış yavrularım,
Biraz büyüdüklerinde onları yüzmeye çıkarırım.

Bir sürünün parçasıyım,
Diğer sakarmekelerle birlikte yaşarım.

Bitkilerle beslenirim,
Bazen böcek de yerim.

Uçmak istediğimde suyun üstünde koşarım,
Koşar koşar havalanırım.

Sakarmekeler Nerede?

Gölün üzeri sazlarla kaplanmış. Sazların arasında da birçok kuş var. Elbette sakarmekeler de... Üstelik tam sekiz tane. Haydi resimdeki sekiz sakarmekeyi bul ve bir kalemle çember içine al.

Kuş Araştırmacıları işbaşında

Kuş araştırmacıları kişin çok çalışın. Çünkü bu aylarda sulakalanlarda yani akarsuların denizle birleştiği yerlerde, bataklıklarda ya da göllerde görülen kuşları sayarlar. Bu işe de “Kiş Ortası Sukuşu Sayımı” derler.

Bu sayımın kişin yapılmasının bir nedeni var. Çünkü bu aylarda sukuşları g etmez. Kişi geçirmek için sulakalanlarda toplanırlar.

Sukuşlarını saymak zor bir iştir. Bu nedenle sukuşlarını sayarken kuş araştırmacıları işbölümü yapar. Araştırmacıların bazıları dürbünle, bazıları da teleskopla kuşlara bakar. Grup halinde duran kuşların sayılarını tahmin edip söylerler. Bir başka araştırmacı da bu sayıları yazar. Sonra bu sayılar önceki yıllardaki kuş sayılarıyla karşılaştırılır.

Doğada her şey birbiriyle bağlantılıdır. Bu nedenle
sukuşlarını saymak aynı zamanda önemli bir iş tir.
Çünkü sukuşlarının sayılarındaki azalmalardan
ya da artmalardan pek çok şey anlaşılır. Örneğin
bir gölde sakarmakelerin sayısı çok artmışsa
o gölde bolca su bitkisi olduğunu söyleyebiliriz.
Çünkü sakarmekeler su bitkileriyle beslenir. Ama
aynı gölde bahrilerin sayısı azalmışsa o gölde balık
sayısının da azaldığını düşünürüz.

Meltem Yenal Coşkun
Çizim: Ayşe İnan Alican
Kuş araştırmacısı Süleyman Ekşioğlu'na yazımıza katkıda bulunduğu için teşekkür ederiz.

Sen de Kış Ortası Sukuşu Sayımı'na Katıl

Burası Ankara'daki Mogan Gölü. Kuş araştırmacıları buradaki su kuşlarını sayacaklar. Haydi sen de gördüğün sukuşlarını say.

Aşağıdaki kuş resimlerinin yanında boş kutulardan oluşan şekiller var. Hangi kuştan kaç tane varsa o kadar sayıda kutunun içine çarpı işareti koy.

Sakarmekeler

Bahri

Küçük batağan

Küçük ak balıkçıl

Kızılback

Yavru Kuşlar İçin Yemek Zamanı!

Yavru kuşların büyümek için çok iyi beslenmeleri gerekir. Birçok sokuşu yavrularını sudaki küçük canlılar, balıklar ve su bitkileriyle besler. Yavrular biraz büyüyünce kendi başlarına avlanmayı ve yiyecek bulmayı öğrenir.

İşte bir kuğu yavrusu. Bir bitkinin üzerinde duran minik bir örümceği yemek üzere.

Bir bahri, yakaladığı balığı gemesi için yavrusuna veriyor.

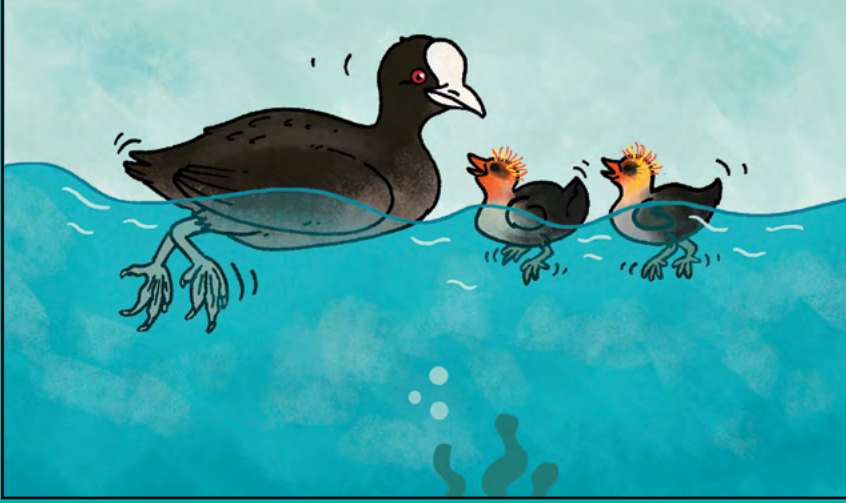
Boz kaz, yavrularıyla birlikte kıyıdaki küçük otları yiyor.

İşte sakarmeke de yavrusunu besliyor!

Baba Sakarmeke Yavrularını

Burada baba sakarmeke ve yavrularıyla ilgili bir öykü var. Ancak öykünün resimlerinden bazıları eksik. Eksik resimleri dergimizin ekindeki çıkartmalar arasından bulup yerlerine yapıştırır mısın?

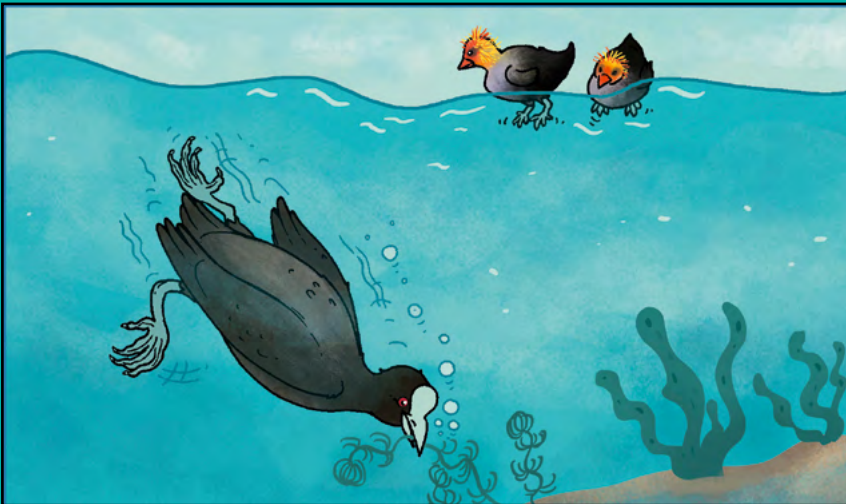

1

Baba sakarmeke ve yavruları gölde yüzüyorlarmış. Yavruların karnı çok acıkmış.

2

Baba sakarmeke suya dalıvermiş. Çünkü gölün dibinde lezzetli su bitkileri varmış.

3

Baba sakarmeke gagasıyla gölün dibindeki su bitkilerinden koparmış.

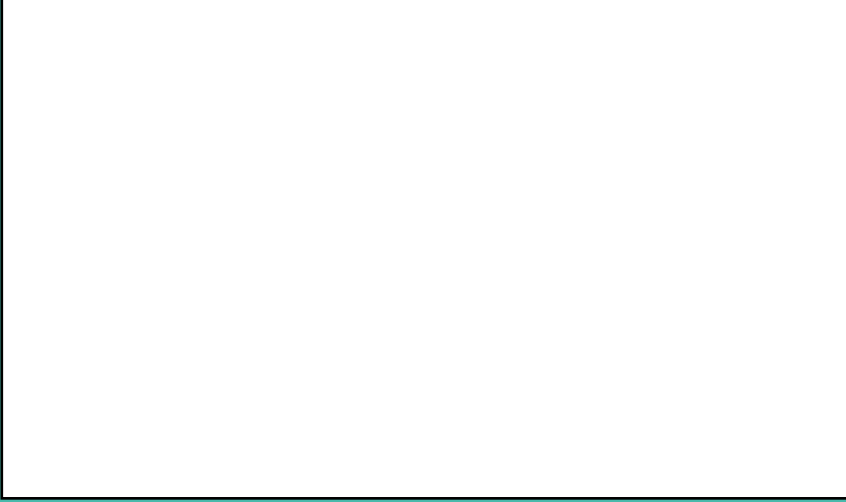
4

Sonra yukarı
doğru yüzmeğe
başlamış.

5

Baba
sakarmeye
suyun yüzeyine
ulaşmış.

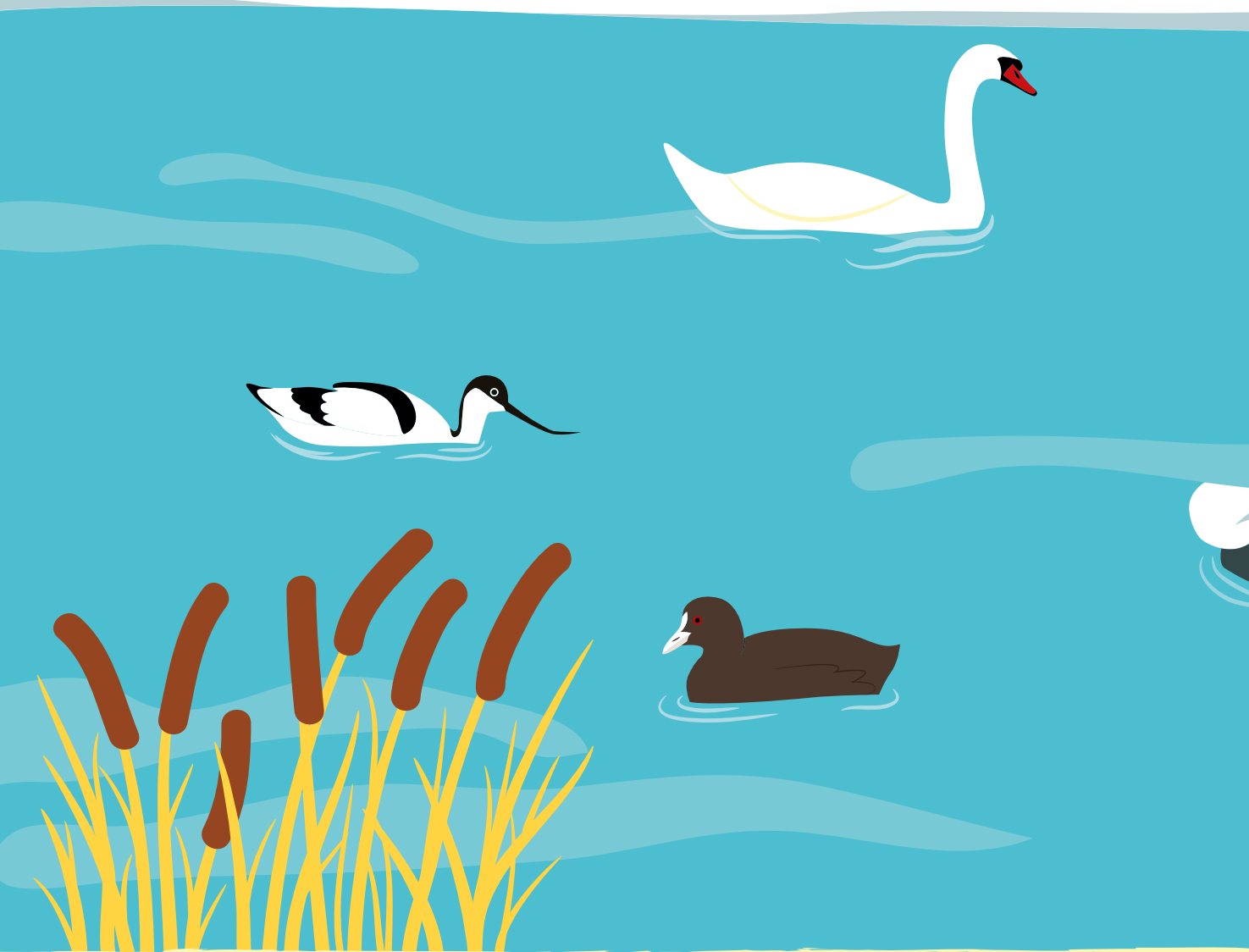
6

Kopardığı su
bitkileriyle
yavrularını beslemiş.

Gala Gölü'ndeki Yavru Kuşlar

Burası Edirne'deki Gala Gölü. Bu gölde pek çok sokuşu yaşıyor. Sakarmeke, kuğu, angıt ve kılıçgaga bunlardan yalnızca dördü. Haydi çıkartmalar arasından bu kuşların yavrularını bul ve yanlarına ya da arkalarına yapıştır.

Çıkartmaları
nerelere
yapıştıracağına
karar vermek
için yandaki
resimleri
inceleyebilirsin.

Angit ve
yavrusu

Kılıçgaga ve
yavrusu

Göl Kıyısındaki Ayak İzleri

Sakarmeke, sazhorozu ve pelikan bu gölde yaşıyor.
Gölün kıyısında üçünün de ayak izleri var.

Haydi önce sakarmekenin,
sazhorozunun ve pelikanın ayaklarını
incele. Hangi ayak izlerini hangi
kuşun bıraktığını bulmaya çalış.

Göldeki sakarmeke
yuvasında kaç yavru var?

Çalılıkların arasındaki kuş
gözlemcisini gördün mü?
Sence kuş gözlemcisi nereye
bakıyor?

Çeşit Çeşit Ayak Var!

Kimi hayvanların ayakları vücuduna göre küçücük, kimininki kocaman. Kimi hayvanların ayakları kıllarla kaplı. Kimininse sivri ve keskin tırnakları var. Yani çeşit çeşit ayak var! İşte bunlardan bazıları...

Thinkstock

Timsahların ön ayaklarında beşer, arka ayaklarında dörder parmak var. Parmaklarının arasındaysa yüzmesini kolaylaştıracak perdeler bulunuyor.

Alamy / Dijitalinaj

Alamy / Dijitalinaj

Bu bir kırmızı gözlü ağaç kurbağası. Onun da turuncu renkli dört ayağı var. Parmaklarının ucuyda yapışkanlı. Bu sayede ağaçların gövdesine ve yapraklara sınıksız tutunabiliyor.

Zürafaların ayaklarında çok büyük, sert ve siyah renkli tırnaklar var. Bu tırnaklara toynak deniyor.

Kutup ayısı buzun üzerinde kaymadan yürüabiliyor. Çünkü ayaklarının altındaki siyah renkli yumuşak bölgeler ve kıllar kaymasını önüyor.

Thinkstock

Thinkstock

Daha önce bir filin ayağını yakından gördün mü?

Alamy / Dijitalimaj

İşte bu da bir fil ayağı.

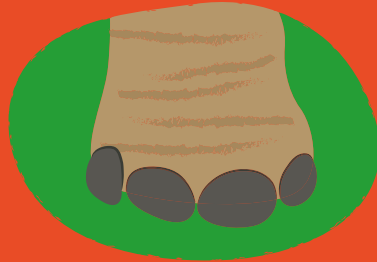
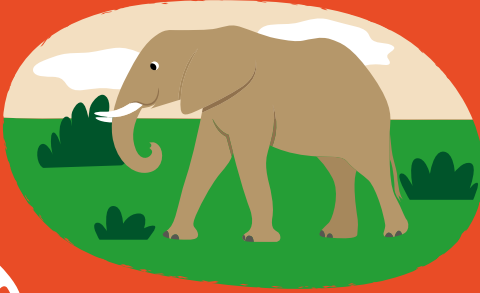
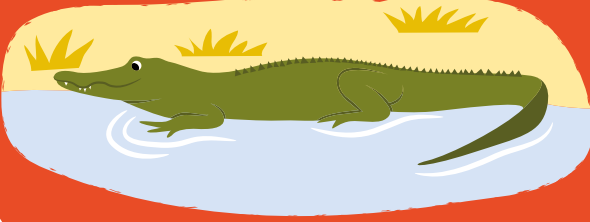

Alamy / Dijitalimaj

Onun da kocaman tırnakları var.

Hangi Ayak Hangi Hayvanın?

Aşağıda bazı hayvanların ve bu hayvanların ayaklarının resimleri var. Haydi hangi ayağın hangi hayvana ait olduğunu bul. Hayvanların resimleriyle ayaklarının resimlerinin aralarına birer çizgi çizerek resimleri eşleştin.

Çok Merak Ediyorum

Ördeklerin ayaklarında neden perdeler vardır?

Beren Yamaç / 5,5 yaş / Isparta

Ördekler suda nasıl bu kadar hızlı yüzebiliyor?

Şevin Bahar Kaya / 4, 5 yaş / Mardin

Ördeklerin ayakları perdelidir. Çünkü bu perdeler ördeklerin suda hızlı ve kolay yüzmelerini sağlar. Ördekler ayaklarını suyun içinde geriye doğru çekerken ayaklarındaki perdeler açılır. Böylece daha çok suyu geriye doğru ittirirler. Bu sayede de daha hızlı yüzerler.

Sorularınızı bekliyoruz!

Dergimizle ilgili merak ettiğiniz soruları 15 Mart'a kadar bize gönderin. Bu sorulardan birini ya da birkaçını Nisan 2015 sayımızda yanıtlayalım. Adınızı, soyadınızı, yaşınızı ve yaşadığınız ili yazmayı unutmayın.

İşte adreslerimiz:

e-posta: merakli.minik@tubitak.gov.tr

Adres: TÜBİTAK Meraklı Minik Dergisi

"Çok Merak Ediyorum" Köşesi

Akay Caddesi No: 6 06420 Bakanlıklar / Ankara

Haydi Mutfağa

Uzunbacak Uçtu Uçacak

Malzeme

- 1 dilim tam buğday ekmeği
- 1 marul yaprağı
- 1 küçük havuç
- 3 siyah zeytin
- 1 yemek kaşığı sürülebilir peynir

Bu sayfadaki
etkinlik
yetişkinlerle
birlikte
yapılmalıdır.

Ekmeği hafifçe kızartın ve uzunbacağın gövdesinin şeklinde kesin. İsterseniz bu şekli önce bir kâğıda çizip keserek bir kalıp hazırlayabilirsiniz. Peyniri ekmeğin üzerine sürün. Zeytinleri, çekirdeklerini çıkardıktan sonra bir çatalla ezin. Elde ettiğiniz zeytin ezmesini uzunbacağın kanadını oluşturacak bölüme sürün. Küçük bir parça zeytin ezmesiyle de uzunbacağın gözünü yapın. Havucu uzun ve ince şeritler halinde kesin. Bu parçalarla uzunbacağın bacaklarını ve gagasını yapın. Marulu ince ince doğrayın ve fotoğraftaki gibi tabağa yerleştirin. Afiyet olsun.

Küçük Eller İşbaşında

Aralık 2014 sayımızda atık malzemeler kullanarak bir kuş gagası istemiştik. İşte tasarladığınız kuş gagalarıyla çektiğiniz fotoğraflarınız. Burada yer veremediğimiz fotoğraflarınızı da internet sitemizde görebilirsiniz. İnternet sitemizin adresi:

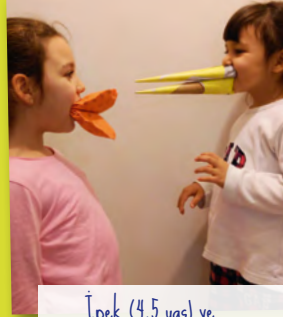
<http://www.merakliminik.tubitak.gov.tr/>

Nehir Kucukkaraca - 6 yaş - Samsun

Mehmet Ege Cigir - 5,5 yaş - Ankara

İpek (4,5 yaş) ve
Azra (4,5 yaş) Ar - İstanbul

Alptug Pehlevan - 5 yaş - Kırşehir

Ali Efe Yılmaz - 7 yaş - Tokat

Bensu Celebi - 5 yaş - Ordu

Basar Atalar - 5 yaş - Gaziantep

Dilber Kabullar - 7 yaş - Tekirdağ

Elif Aydoğan - 5 yaş - Isparta

Furkan Gürbüz - 4 yaş - Antalya

Rüya Caliskan - 5 yaş - Kırklareli

Melih Kağan Tanrikulu - 3 yaş - Düzce

Doruk Deniz Karakoc - 6 yaş - Trabzon

Sare Sener - 4 yaş - Bursa

Teoman Cimen - 5 yaş - Aberdeen

Zeynep Sener - 3 yaş - Kayseri

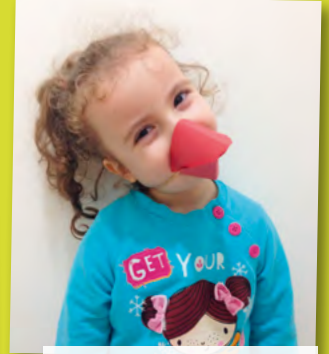
Ahmet Alp Sarıoğlu - 4 yaş - Denizli

Ahmet Serdar Maden - 3,5 yaş - Kocaeli

Ahmet Nevzat Kececi - 3,5 yaş - Konya

Beril Ada Daldan - 3,5 yaş - Aydın

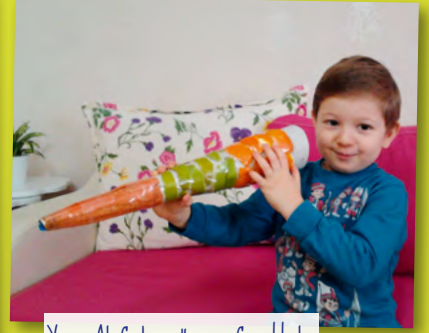
Cağan Ayaz Güngör - 5 yaş - Malatya

Ebrar Savas - 5 yaş - Manisa

Utku Öztürker - 5 yaş - Eskişehir

Yağız Ali Cetin - 4 yaş - Çanakkale

Oğuzhan Kaya - 4,5 yaş - Amasya

Arda Efe Günsel - 4 yaş - Muğla

Eylül Kardelen Yılmaz - 6 yaş - Edirne

Kağan Kaymak - 3 yaş - İzmir

Sezen Azra Civelek - 3,5 yaş - Iğdır

Muhammed Hilmi Serttas - 6 yaş - Adana

Nisan 2015 sayımız için bir Meraklı Minik kapağı tasarlamamızı istiyoruz. Bizim için tasarladığınız dergi kapağıyla birlikte çektiğiniz fotoğrafınızı, adınızı, soyadınızı, yaşınızı ve oturduğunuz ili de yazarak bize gönderin. Bunun için 15 Mart 2015'e kadar süreniz var.

Adreslerimiz aşağıda:

TÜBİTAK Meraklı Minik Dergisi

"Küçük Eller İşbaşında" Köşesi

Akay Caddesi No: 6

06420 Bakanlıklar / ANKARA

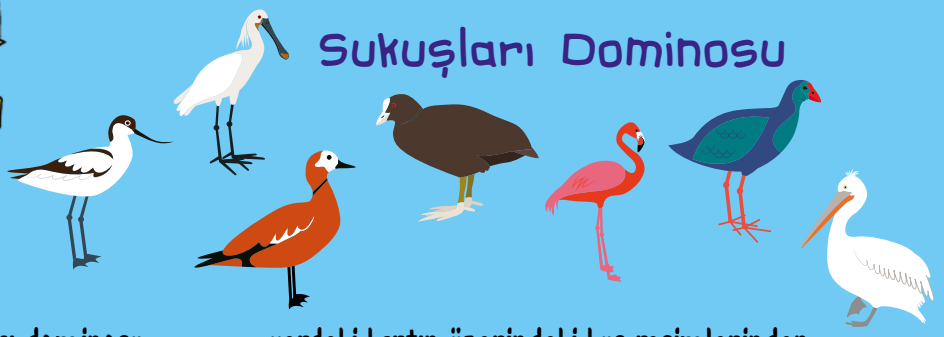
e-posta: merakli.minik@tubitak.gov.tr

Kitap...

Oyun...

Öneri...

Sukuşları Dominosu

Bu sayımızda sizin için sukuşları dominosu hazırladık. Sukuşları dominosunun kartlarında sazhorozu, kılıçgaga, flamingo, pelikan, angıt, sakarmek ve kaşıkçı resimleri var.

- Sukuşları dominosu iki, üç ya da dört kişiyle oynanır.
- Oyunu oynamak için dergimizin ekinde bulunan yirmi sekiz domino kartı gerekir.
- Kartlar kartonlardan çıkarılır ve üzerinde kuş resmi bulunan yüzleri alta bakacak şekilde üst üste yere koyulur.
- Oyun iki kişiyle oynanacaksa oyuncular yedişer kart alır. Üç ya da dört kişiyle oynanacaksa oyuncular beşer kart alır.
- Oyuna kimin başlayacağına karar verilir.
- İlk oyuncu elindeki kartlardan birini, üzerinde kuş resmi bulunan yüzü üstte gelecek şekilde ortaya koyar ve sıra sonraki oyuncuya geçer.
- Sırası gelen oyuncu elindeki kartlarda

yerdeki kartın üzerindeki kuş resimlerinden birinin olup olmadığına bakar. Varsa o kartı üzerinde aynı kuşun resmi olan kartın yanına koyar. Bunu yaparken aynı kuş resimlerinin birbirine bitişik durmasına dikkat eder.

- Sırası gelen oyuncunun elindeki kartlarda yerdeki kartın üzerindeki kuş resimlerinden biri yoksa oyuncu yerden bir kart çeker. Çektiği kartta da yerdekilerle eşleşen bir resim yoksa sıra sonraki oyuncuya geçer.
- Oyun bu şekilde devam eder. İkinci kart da yere koyulduktan sonra yerde bir kart dizisi oluşmaya başlar.
- Bundan sonra sırası gelen her oyuncu, yerdeki kart dizisinin iki ucundaki kartlardan birinin yanına yeni bir kart koymaya çalışır.
- Elindeki kartları ilk bitiren oyuncu oyunu kazanır. Oyuncuların ellerindeki kartlar bitmeden yerden çekilecek kartlar biterse elinde en az kart kalan oyuncu oyunu kazanır.

Örnek oyun

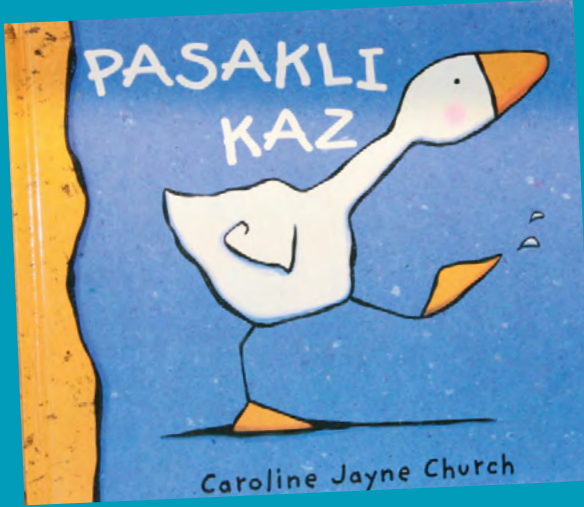
Oyuna buradan devam edilebilir.

Bilge Nur Karagöz
Çizim: Nazlı Tunalı

Üzerinde aynı resimden iki tane olan kartlar bu şekilde konulur.

Oyuna buradan devam edilebilir.

Pasaklı Kaz

Bu ay sizin için seçtiğimiz Pasaklı Kaz adlı kitapta bir çiftlikte yaşayan bir grup kazın öyküsü anlatılıyor. Dolunaylı geceleri saymazsak, çiftlikteki kazların güzel bir yaşamı var. Ama dolunay çıktığında yaşam onlar için çekilmez oluyor. Çünkü tilki kazları hiç rahat bırakmıyor. Aslında hepsini değil, içlerinden biri dışındakileri... O kazın adı Pasaklı Kaz. Ve, tilkiden korunmasını sağlayan çok önemli bir sırrı var! Pasaklı Kaz'ın sırrı diğer kazların da

tilkiden korunmasını sağlayacak mı? Tilki kazları rahatsız etmeyi bırakacak mı? Bu soruların yanıtını, eğlenceli çizimleri ve sürükleyici öyküsüyle bu kitabın sayfalarında bulacaksınız. Formül Yayınları'ndan çıkan Pasaklı Kaz'ı, Caroline Jayne Church yazmış ve resimlemiş, Aslı Candaş Türkçeleştirmiş.

Aslı Zülal

Sukuşları Eşleme Kartlarıyla Oyun Oynayalım

Bu sayımızda sizin için hazırladığımız kartlarda ülkemizdeki sulakalanlarda görülen dokuz sukuşu var. Bu kartlarla bir eşleme oyunu oynayabilirsiniz. Bunun için önce kartları birbirinden ayırıp karıştırın. Fotoğraflı yüzleri alta gelecek şekilde yere dizin. Sonra kartları ikiye ikiye açın. Birbirinin eşi olan kartları bulmaya çalışın. Açtığınız iki kart birbirinin eşiyse bu kartları kenara ayırın. Açtığınız kartlar birbirinin eşi değilse kartları tekrar ters çevirip başka iki kart açın. İsterseniz bu oyunu iki ya da daha fazla oyuncuyla, kartları sırayla açarak da oynayabilirsiniz.

Aslı Zülal

Haydi
bakalım,
gidiyoruuuz.
Beni izleyin!

